

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 193 (XXXVII) — Nr. 1187

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Mărti, 23 decembrie 2025

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE	
6.886. — Ordin al ministrului educației și cercetării privind aprobarea Codului de etică și deontologie profesională al personalului din cercetare, dezvoltare și inovare	2–10
6.912. — Ordin al ministrului educației și cercetării pentru completarea anexei la Ordinul ministrului educației nr. 4.500/2024 privind aprobarea Normelor metodologice pentru vizarea actelor de studii, a anexelor la actele de studii și a documentelor școlare universitare emise de instituțiile de învățământ superior din România	11
ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE	
Decizia nr. 378 din 27 octombrie 2025 (Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept)	12–16

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

ORDIN

privind aprobarea Codului de etică și deontologie profesională al personalului din cercetare, dezvoltare și inovare

Având în vedere prevederile:

— art. 57 lit. a) și b) din Legea nr. 183/2024 privind statutul personalului de cercetare, dezvoltare și inovare;

— art. 4 lit. a) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Național de Etică a Cercetării Științifice, Dezvoltării Tehnologice și Inovării, aprobat prin ordinul ministrului cercetării, inovării și digitalizării nr. 21.343/2024;

— Hotărârii Guvernului nr. 188/2025 privind organizarea și funcționarea Autorității Naționale pentru Cercetare,

ținând cont de Referatul de aprobare nr. 400.250 din 27.11.2025 al proiectului de ordin al ministrului educației și cercetării privind aprobarea Codului de etică și deontologie profesională al personalului din cercetare, dezvoltare și inovare,

în temeiul prevederilor art. 13 alin. (3) din Hotărârea Guvernului nr. 731/2024 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației și Cercetării, cu modificările și completările ulterioare,

ministrul educației și cercetării emite prezentul ordin.

Art. 1. — Se aprobă Codul de etică și deontologie profesională al personalului din cercetare, dezvoltare și inovare, prevăzut în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2. — Direcțiile de specialitate din cadrul Autorității Naționale pentru Cercetare, precum și Consiliul Național de Etică a Cercetării Științifice, Dezvoltării Tehnologice și Inovării duc la îndeplinire prevederile prezentului ordin.

Ministrul educației și cercetării,
Daniel-Ovidiu David

București, 10 decembrie 2025.
Nr. 6.886.

ANEXĂ

CODUL

de etică și deontologie profesională al personalului din cercetare, dezvoltare și inovare

CAPITOLUL I

Domeniul de aplicare și principii generale

Art. 1. — (1) Codul de etică și deontologie profesională al personalului de cercetare, dezvoltare și inovare (CDI), denumit în continuare *cod*, reglementează cadrul general privind principiile și normele de bună conduită în activitatea CDI și este obligatoriu pentru categoriile de personal de CDI prevăzute în Legea nr. 183/2024 privind statutul personalului de cercetare, dezvoltare și inovare.

(2) Prin excepție, normele de bună conduită în activitatea CDI aplicabile personalului angajat în instituțiile de învățământ superior, inclusiv în activitatea CDI, sunt reprezentate de normele de etică și deontologie universitară, reglementate de Legea învățământului superior nr. 199/2023, cu modificările și completările ulterioare.

Art. 2. — (1) Prezentul cod are drept scop creșterea calității în procesul de cercetare, precum și consolidarea unui climat de încredere și respect la nivelul organizațiilor de cercetare, prin reglementarea bunei conduite în activitatea CDI din cadrul

organizațiilor de cercetare, furnizând principii și valori pe baza cărora se pot stabili modele de comportament adecvat, etic și responsabil, de coeziune și de valorizare a potențialului comunității CDI.

(2) Responsabilitatea și obligativitatea respectării normelor de bună conduită în activitatea CDI revin membrilor comunității CDI din cadrul fiecărei organizații de cercetare.

Art. 3. — Principiile aplicabile bunei conduite în activitatea CDI sunt:

- a) principiul libertății;
- b) principiul echității;
- c) principiul nediscriminării și egalității de șanse;
- d) principiul transparenței;
- e) principiul integrității morale și profesionale;
- f) principiul dreptului la apărare;
- g) principiul independenței față de orice influență morală, științifică, religioasă, politică, economică sau de altă natură în activitatea de CDI;

h) principiul respectării drepturilor și libertăților membrilor comunității de cercetare;

i) principiul responsabilității morale, sociale și profesionale;

j) principiul imparțialității și al obiectivității.

Art. 4. — În sensul prezentului cod, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:

a) *coautor al unei publicații* — orice persoană nominalizată în lista de autori a unei publicații științifice;

b) *confecționarea de rezultate sau date* — raportarea de rezultate sau date fictive, care nu sunt rezultatul real al unei activități CDI;

c) *falsificarea de rezultate sau date* — raportarea selectivă sau respingerea datelor ori a rezultatelor nedorite, manipularea reprezentărilor sau a ilustrațiilor, alterarea aparatului experimental ori numeric pentru a obține datele dorite fără a raporta alterările efectuate, în scopul denaturării adevărului științific;

d) *plagiat* — prezentarea de cercetare, dezvoltare și inovare drept creație sau contribuție științifică pretins personală într-o operă scrisă, inclusiv în format electronic, a unor texte, idei, demonstrații, date, teorii, rezultate sau metode științifice preluate din opere scrise, inclusiv în format electronic, ale altor autori, fără a menționa acest lucru și fără a face trimitere la sursele originale;

e) *autoplagiat* — republicarea unor părți substanțiale din propriile publicații anterioare, inclusiv traduceri, fără a indica în mod corespunzător sau a cita originalul.

CAPITOLUL II

Monitorizarea și controlul aplicării normelor de bună conduită în activitatea CDI

Art. 5. — (1) Consiliul Național de Etică a Cercetării Științifice, Dezvoltării Tehnologice și Inovării, denumit în continuare *CNECSDTI*, urmărește aplicarea și respectarea dispozițiilor legale referitoare la normele de bună conduită în activitatea CDI de către organizațiile de cercetare și personalul CDI, analizează cazurile referitoare la încălcarea acestor norme, în urma sesizărilor primite sau prin autosesizare, și emite hotărâri prin care se stabilește vinovăția sau nevinovăția persoanei ori a persoanelor în cauză și sancțiunile ce urmează a fi aplicate, conform legii.

(2) *CNECSDTI* monitorizează și verifică activitatea comisiilor de etică ale organizațiilor de cercetare din sistemul național CDI, cu excepția celor din instituțiile de învățământ superior, pentru a căror monitorizare și verificare competența aparține Comisiei Naționale de Etică a Managementului Universitar, conform prevederilor Legii nr. 199/2023, cu modificările și completările ulterioare.

Art. 6. — La nivelul fiecărei organizații de cercetare se înființează comisii de etică în CDI, cu un mandat de 4 ani. Comisia de etică în CDI acționează independent față de orice altă structură sau persoană din cadrul organizației de cercetare.

Art. 7. — Regulamentul-cadru privind organizarea și funcționarea comisiilor de etică în CDI de la nivelul organizațiilor de cercetare se aprobă prin ordin al ministrului educației și cercetării, la propunerea *CNECSDTI*.

Art. 8. — Comisiile de etică în CDI de la nivelul organizațiilor de cercetare, constituite în scopul prevenirii și eliminării faptelor care pot genera elemente sau practici lipsite de etică, analizează sesizările cu privire la săvârșirea faptelor ce pot constitui abateri de la buna conduită în activitatea CDI în baza unor sesizări sau prin autosesizare.

Art. 9. — Încălcările normelor de bună conduită în activitatea CDI se verifică de comisiile de etică în CDI. Orice persoană fizică sau juridică poate sesiza comisia de etică în CDI din organizația de cercetare cu privire la săvârșirea unei fapte ce poate constitui abatere de la buna conduită în activitatea CDI.

Sesizarea se face în scris sau online și se înregistrează la registratura organizației de cercetare.

Art. 10. — (1) Pentru a fi admisibile, sesizările adresate comisiilor de etică ale organizațiilor de cercetare prevăzute la art. 9 trebuie să conțină în mod cumulativ următoarele:

a) semnătura persoanei care formulează sesizarea;

b) datele de identificare a persoanei care formulează sesizarea: numele și prenumele persoanei fizice, funcția și locul de muncă ale acesteia sau denumirea persoanei juridice, adresa acesteia, precum și, după caz, adresa de corespondență, care poate fi și o adresă de poștă electronică;

c) o motivare argumentată privind nerespectarea normelor de bună conduită în activitatea CDI, cu exemple concrete și cu indicarea considerentelor justificative și a surselor de documentare.

(2) Sesizările care nu îndeplinesc criteriile de admisibilitate prevăzute la alin. (1) sunt respinse ca inadmisibile de către comisiile de etică în CDI.

(3) Autorului sesizării i se păstrează confidențialitatea identității.

Art. 11. — Hotărârile comisiilor de etică în CDI, de admitere sau respingere, pot fi contestate la *CNECSDTI*.

Art. 12. — Comisiile de etică în CDI din organizațiile de cercetare garantează dreptul oricărei persoane de a beneficia de un tratament imparțial, echitabil și obiectiv.

CAPITOLUL III

Norme generale de etică și deontologie profesională a personalului CDI

SECȚIUNEA 1

Dispoziții generale

Art. 13. — Normele prevăzute de prezentul cod sunt obligatorii pentru personalul CDI din organizațiile de cercetare și pot fi completate prin codurile de etică în CDI pe domenii științifice elaborate de *CNECSDTI* și aprobate prin ordin al ministrului educației și cercetării și, respectiv, prin codurile de etică în CDI elaborate de organizațiile de cercetare.

Art. 14. — Normele de etică și deontologie profesională a personalului CDI includ:

a) norme de bună conduită în activitatea CDI;

b) norme de bună conduită în activitatea de comunicare, publicare, diseminare și popularizare științifică, inclusiv în ceea ce privește cererile de finanțare depuse în cadrul competițiilor de proiecte organizate din fonduri publice;

c) norme de bună conduită în activitatea de evaluare și monitorizare instituțională a cercetării, dezvoltării și inovării, de evaluare și monitorizare de proiecte de cercetare, dezvoltare și inovare și de evaluare a persoanelor în vederea acordării de grade, titluri, funcții, premii, distincții, sporuri, atestate sau certificate în activitatea CDI;

d) norme de bună conduită în funcțiile de conducere în activitatea CDI;

e) norme de bună conduită privind respectarea ființei și demnității umane, evitarea suferinței animalelor și ocrotirea și refacerea mediului natural și a echilibrului ecologic;

f) norme de bună conduită în desfășurarea activității comisiilor de etică ale organizațiilor de cercetare.

SECȚIUNEA a 2-a

Norme de bună conduită în activitatea CDI

Art. 15. — În activitatea CDI, normele de bună conduită obligă personalul CDI:

a) să raporteze rezultate sau date reale ale unei activități de cercetare-dezvoltare proprii;

b) să raporteze date experimentale, date obținute prin calcule sau simulări numerice pe calculator ori date sau rezultate obținute prin calcule analitice ori raționamente deductive, ca rezultat al activității proprii;

c) să se abțină de la orice activitate care îngreunează, împiedică sau sabotează activitatea CDI a altor persoane, inclusiv prin blocarea nejustificată a accesului la spațiile destinate cercetării, prin avarierea, distrugerea ori manipularea aparaturii experimentale, a echipamentului, a documentelor, a programelor de calculator, a datelor în format electronic, a substanțelor organice sau anorganice ori a materiei vii necesare altor persoane pentru derularea, realizarea sau finalizarea activităților CDI;

d) să nu obstrucționeze activitatea unei comisii de etică, a unei comisii de analiză sau a CNECSDTI, în cursul unei analize a unor abateri de la buna conduită în activitatea CDI din subordine;

e) să respecte prevederile și procedurile legale destinate respectării normelor de bună conduită în activitatea CDI prevăzute de Legea nr. 183/2024, Legea nr. 199/2023, cu modificările și completările ulterioare, în prezentul cod, în codurile de etică pe domenii, în regulamentele de organizare și funcționare a organizațiilor de cercetare, respectiv în cartele universitare, după caz, inclusiv nepunerea în aplicare a sancțiunilor stabilite de către comisiile de etică sau de către CNECSDTI.

SECȚIUNEA a 3-a

Norme de bună conduită în activitatea de comunicare, publicare, diseminare și popularizare științifică, inclusiv în ceea ce privește cererile de finanțare depuse în cadrul competițiilor de proiecte organizate din fonduri publice

Art. 16. — În activitatea de comunicare, publicare, diseminare și popularizare științifică, normele de bună conduită, inclusiv în ceea ce privește cererile de finanțare depuse în cadrul competițiilor de proiecte organizate din fonduri publice, obligă toți membrii comunității CDI:

a) să nu plagieze, existând obligația de a indica toate sursele bibliografice utilizate;

b) să obțină acordul unei persoane pentru includerea în lista de autori a unei publicații științifice;

c) să publice sau să disemineze cu autorizare rezultate, ipoteze, teorii ori metode științifice;

d) să furnizeze informații corecte și reale în solicitările de granturi sau de finanțare, în dosarele de candidatură pentru abilitare, respectiv în dosarele de candidatură pentru posturi didactice sau de cercetare;

e) să accepte și să menționeze în rezultatul cercetării ca autori doar persoanele care au contribuit efectiv la elaborarea acestuia, precum și să menționeze toate persoanele implicate, după obținerea acordului acestora, în activitatea de elaborare a cercetării.

SECȚIUNEA a 4-a

Norme de bună conduită în activitatea de evaluare și monitorizare instituțională a cercetării, dezvoltării și inovării, de evaluare și monitorizare de proiecte de cercetare, dezvoltare și inovare și de evaluare a persoanelor în vederea acordării de grade, titluri, funcții, premii, distincții, sporuri, atestate sau certificate în activitatea CDI

Art. 17. — În activitatea de evaluare și monitorizare instituțională a cercetării, dezvoltării și inovării, de evaluare și monitorizare de proiecte de cercetare, dezvoltare și inovare și de evaluare a persoanelor în vederea acordării de grade, titluri, funcții, premii, distincții, sporuri, atestate sau certificate în

activitatea CDI, normele de bună conduită obligă toți membrii comunității CDI:

a) să respecte regimul juridic al conflictului de interese și al incompatibilităților și să dezvăluie situațiile de conflicte de interese sau incompatibilități în activitatea de evaluare;

b) să fie obiectivi în derularea procedurilor de evaluare;

c) să nu fraudeze evaluarea;

d) să respecte confidențialitatea în evaluare;

e) să se abțină de la orice faptă de discriminare, în cadrul evaluărilor, pe criterii de vârstă, etnie, sex, origine socială, orientare politică sau religioasă, orientare sexuală sau alte tipuri de discriminare, cu excepția măsurilor afirmative prevăzute de lege.

SECȚIUNEA a 5-a

Norme de bună conduită în exercitarea atribuțiilor aferente funcțiilor de conducere în activitatea CDI

Art. 18. — În exercitarea atribuțiilor aferente funcțiilor de conducere în activitatea CDI, normele de bună conduită obligă personalul care exercită funcții de conducere la:

a) abținerea de la utilizarea funcției în vederea obținerii calității de autor sau coautor al publicațiilor persoanelor din subordine;

b) abținerea de la utilizarea autorității pentru a obține salarizare, remunerare sau alte beneficii materiale din proiectele de cercetare-dezvoltare conduse ori coordonate de persoane din subordine;

c) abținerea de la utilizarea autorității pentru a obține calitatea de autor sau coautor al publicațiilor persoanelor din subordine ori pentru a obține salarizare, remunerare sau alte beneficii materiale pentru soți, afini ori rude până la gradul al II-lea inclusiv;

d) abținerea de la utilizarea autorității pentru a impune nejustificat propriile teorii, concepte sau rezultate asupra persoanelor din subordine;

e) abținerea de la obstrucționarea activității comisiei de etică sau a unei comisii de analiză sau a CNECSDTI, în cursul unei analize a unor abateri de la buna conduită în activitatea CDI din subordine;

f) respectarea prevederilor și procedurilor legale destinate respectării normelor de bună conduită în activitatea CDI prevăzute în Legea nr. 183/2024, Legea nr. 199/2023, cu modificările și completările ulterioare, în prezentul cod, în codurile de etică pe domenii, în regulamentele de organizare și funcționare a organizațiilor de cercetare, respectiv în cartele universitare, după caz;

g) punerea în aplicare a sancțiunilor stabilite de către comisiile de etică sau de către CNECSDTI.

SECȚIUNEA a 6-a

Norme de bună conduită privind respectarea ființei și demnității umane, evitarea suferinței animalelor și ocrotirea și refacerea mediului natural și a echilibrului ecologic în activitatea CDI

Art. 19. — Normele de bună conduită privind respectarea ființei și demnității umane, evitarea suferinței animalelor și ocrotirea și refacerea mediului natural și a echilibrului ecologic în activitatea CDI obligă membrii comunității CDI la respectarea acestor norme, astfel cum sunt detaliate în prezentul cod sau în codurile de etică pe domenii.

SECȚIUNEA a 7-a

Norme de bună conduită în desfășurarea activității comisiilor de etică ale organizațiilor de cercetare

Art. 20. — Comisiile de etică ale organizațiilor de cercetare sunt obligate să respecte dispozițiile legale privind desfășurarea activității lor, inclusiv pe cele privind evitarea conflictelor de interese, cu asigurarea aplicării principiilor prevăzute la art. 3.

SECȚIUNEA a 8-a
Conflictul de interese

Art. 21. — Reprezintă conflict de interese următoarele situații:

a) ocuparea concomitentă de funcții de către persoanele care se află în relație de soți, afini și rude până la gradul al III-lea inclusiv, astfel încât fiecare să se afle față de celălalt într-o poziție directă de conducere, control, autoritate sau evaluare instituțională la orice nivel în aceeași organizație de cercetare;

b) participarea în calitate de membru în comisii de doctorat, comisii de evaluare sau comisii de concurs, în situația în care decizia afectează soții, rudele sau afinii până la gradul al III-lea inclusiv;

c) participarea în cadrul aceleiași comisii, constituite conform legii, a persoanelor care au calitatea de soț/soție, rudă sau afîn până la gradul al III-lea inclusiv;

d) participarea unei persoane, care are calitatea de membru în comisii sau consilii ale Autorității Naționale pentru Cercetare, la analizarea unei situații care are legătură cu organizația de cercetare din care face parte ca membru al comunității de cercetare;

e) alte situații specifice stabilite în acte normative aplicabile unor proceduri de evaluare, inclusiv în pachetele de informații ale unor competiții de proiecte, cu respectarea reglementărilor legale în vigoare.

Art. 22. — (1) O persoană nu poate participa în mod direct, ca expert evaluator, sau indirect, prin luarea de decizii nominale de selecție directă sau excludere a experților evaluatori însărcinați cu evaluarea unei organizații de cercetare, a unui proiect, a unei oferte sau a unui candidat, dacă respectiva persoană face parte din lista de personal a organizației de cercetare, proiectului sau a ofertei evaluate sau a altor proiecte sau oferte depuse spre finanțare în cadrul aceleiași linii de finanțare, licitații sau cereri de ofertă sau dacă se află în următoarea relație cu candidatul sau cu persoanele din lista de personal a proiectelor, ofertelor sau organizațiilor de cercetare evaluate: sunt soți, afini sau rude până la gradul al II-lea inclusiv.

(2) Lista de personal a unui proiect sau a unei oferte este constituită din persoanele nominalizate în propunerea de proiect sau în oferta supusă evaluării, inclusiv directorul de proiect, și, în cazul proiectelor realizate în parteneriat între mai multe organizații de cercetare, din responsabilii de proiect.

Art. 23. — (1) În cazul existenței unui conflict de interese, personalul CDI este obligat să înceteze realizarea oricărei activități prevăzute la art. 21 lit. a)-c) și să îl informeze de îndată pe șeful ierarhic căruia îi este subordonat direct. Acesta este obligat să ia măsurile care se impun pentru exercitarea cu imparțialitate a activităților specifice, în termen de cel mult 3 zile de la data luării la cunoștință.

(2) În cazurile prevăzute la alin. (1), la propunerea șefului ierarhic căruia îi este subordonat direct personalul de cercetare în cauză, se desemnează o altă persoană care are aceeași pregătire și același nivel de experiență.

(3) În cazul existenței unui conflict de interese prevăzut la art. 21 lit. d), persoana în cauză este obligată să se abțină în a lua parte la luarea deciziilor comisiei privind speța vizată de conflictul de interese. În această situație abținerea nu este luată în considerare la stabilirea rezultatului votului.

CAPITOLUL IV

Răspunderea pentru nerespectarea normelor de etică și deontologie profesională a personalului CDI

SECȚIUNEA 1

Abateri de la normele de etică și deontologie profesională a personalului CDI

Art. 24. — Persoanele care au avut sau care au calitatea de membru al comunității CDI și au săvârșit abateri după data

intrării în vigoare a legii răspund civil, administrativ, profesional sau disciplinar, după caz.

Art. 25. — Abaterile de la normele de bună conduită în activitatea CDI, prevăzute la art. 15, sunt următoarele:

a) confecționarea de rezultate sau date și prezentarea lor ca date experimentale, ca date obținute prin calcule sau simulări numerice pe calculator sau ca date sau rezultate obținute prin calcule analitice sau raționamente deductive;

b) falsificarea de date experimentale, de date obținute prin calcule sau simulări numerice pe calculator sau de date sau rezultate obținute prin calcule analitice sau raționamente deductive;

c) îngreunarea deliberată, împiedicarea sau sabotarea activității CDI a altor persoane, inclusiv prin blocarea nejustificată a accesului la spațiile de cercetare, dezvoltare și inovare, prin avariarea, distrugerea sau manipularea aparaturii experimentale, a echipamentului, a documentelor, a programelor de calculator, a datelor în format electronic, a substanțelor organice sau anorganice sau a materiei vii necesare altor persoane pentru derularea, realizarea sau finalizarea activităților CDI;

d) obstrucționarea activității unei comisii de etică, a unei comisii de analiză sau a CNECSDTI, în cursul unei analize a unor abateri de la buna conduită în activitatea CDI din subordine;

e) nerespectarea prevederilor și procedurilor legale destinate respectării normelor de bună conduită în activitatea CDI prevăzute de prezentul cod, în Legea nr. 199/2023, cu modificările și completările ulterioare, în codurile de etică pe domenii, în regulamentele de organizare și funcționare a organizațiilor de cercetare, respectiv în cartele universitare, după caz, inclusiv nepunerea în aplicare a sancțiunilor stabilite de către comisiile de etică sau de către CNECSDTI.

Art. 26. — Abaterile de la normele de bună conduită în activitatea de comunicare, publicare, diseminare și popularizare științifică, inclusiv în ceea ce privește cererile de finanțare depuse în cadrul competițiilor de proiecte organizate din fonduri publice, prevăzute la art. 16, sunt următoarele:

a) plagiatul;

b) autoplagiatul;

c) includerea în lista de autori a unei publicații științifice a unuia sau mai multor coautori care nu au contribuit semnificativ la publicație sau excluderea unor coautori care au contribuit semnificativ la publicație;

d) includerea în lista de autori a unei publicații științifice a unei persoane fără acordul acesteia;

e) publicarea sau diseminarea neautorizată de către autori a unor rezultate, ipoteze, teorii sau metode științifice nepublicate;

f) introducerea de informații false referitoare la activitatea CDI în cererile de granturi sau de finanțare, în dosarele de candidatură pentru abilitare sau în dosarele de înscriere la concurs sau examen pentru posturi de cercetare, dezvoltare și inovare;

g) neindicarea tuturor surselor utilizate;

h) omiterea unor persoane implicate în activitatea de elaborare a cercetării sau creației, acestea neputând să beneficieze de toate drepturile care decurg din aceasta;

i) omiterea menționării surselor de finanțare a proiectelor de cercetare în cazul tuturor rezultatelor din cadrul acelor proiecte.

Art. 27. — Abaterile de la normele de bună conduită în activitatea de evaluare și monitorizare instituțională a cercetării, dezvoltării și inovării, de evaluare și monitorizare de proiecte de cercetare, dezvoltare și inovare și de evaluare a persoanelor în vederea acordării de grade, titluri, funcții, premii, distincții, sporuri, atestate sau certificate în activitatea CDI, prevăzute la art. 17, includ:

a) nedezvăluirea situațiilor de conflicte de interese sau incompatibilități sau încălcarea regimului juridic al conflictului de

interese și al incompatibilităților în realizarea sau participarea la evaluări;

- b) fraudarea evaluării;
- c) nerespectarea confidențialității în evaluare;
- d) discriminarea, în cadrul evaluărilor, pe criterii de vârstă, etnie, sex, origine socială, orientare politică sau religioasă, orientare sexuală sau alte tipuri de discriminare, cu excepția măsurilor afirmative prevăzute de lege.

Art. 28. — Abaterile de la normele de bună conduită în exercitarea atribuțiilor aferente funcțiilor de conducere din CDI prevăzute la art. 18 includ:

- a) abuzul de autoritate pentru a obține calitatea de autor sau coautor al publicațiilor persoanelor din subordine;
- b) abuzul de autoritate pentru a obține salarizare, remunerare sau alte beneficii materiale din proiectele de cercetare, dezvoltare și inovare conduse sau coordonate de persoane din subordine;
- c) abuzul de autoritate pentru a obține calitatea de autor sau coautor al publicațiilor persoanelor din subordine sau pentru a obține salarizare, remunerare sau alte beneficii materiale pentru soți, afini sau rude până la gradul al II-lea inclusiv;
- d) abuzul de autoritate pentru a impune nejustificat propriile teorii, concepte sau rezultate asupra persoanelor din subordine;
- e) obstrucționarea activității unei comisii de etică, a unei comisii de analiză sau a CNECSDTI, în cursul unei analize a unor abateri de la buna conduită în activitatea CDI din subordine;
- f) nerespectarea prevederilor și procedurilor legale destinate respectării normelor de bună conduită în activitatea CDI prevăzute în prezentul cod, în Legea nr. 199/2023, cu modificările și completările ulterioare, în codurile de etică pe domenii, în regulamentele de organizare și funcționare a organizațiilor de cercetare, respectiv în cartele universitare, după caz, inclusiv nepunerea în aplicare a sancțiunilor stabilite de către comisiile de etică sau de către CNECSDTI.

Art. 29. — Abaterile de la buna conduită privind respectarea ființei și demnității umane, evitarea suferinței animalelor și ocrotirea și refacerea mediului natural și a echilibrului ecologic în activitatea CDI, prevăzute la art. 19, sunt detaliate în prezentul cod sau în codurile de etică pe domenii.

Art. 30. — Abaterile de la buna conduită în desfășurarea activității comisiilor de etică ale organizațiilor de cercetare, prevăzute la art. 20, constau în nerespectarea obligațiilor legale de către comisia de etică de la nivelul organizației de cercetare.

Art. 31. — (1) Următoarele situații pot, de asemenea, să atragă răspunderea etică prin asociere pentru abateri de la buna conduită în activitatea CDI:

- a) cunoașterea abaterilor săvârșite de alții și nesesizarea comisiei de etică sau a CNECSDTI;
- b) coautoratul publicațiilor conținând date falsificate sau confecționate;
- c) neîndeplinirea obligațiilor legale și contractuale, inclusiv a celor aferente contractului de mandat sau contractelor de finanțare, în exercitarea funcțiilor de conducere sau de coordonare a activităților CDI.

(2) Abaterile grave de la buna conduită în activitatea CDI sunt următoarele:

- a) plagierea rezultatelor sau publicațiilor altor autori;
- b) confecționarea de rezultate sau înlocuirea rezultatelor cu date fictive;
- c) introducerea de informații false în solicitările de granturi sau de finanțare.

(3) Datele contradictorii, diferențele de concepție teoretică, experimentală sau de practică, erorile materiale de citare, diferențele de interpretare a datelor, diferențele de opinie sunt factori specifici cercetării, dezvoltării și inovării și nu constituie abateri de la buna conduită.

SECȚIUNEA a 2-a

Sancțiuni pentru încălcarea normelor de bună conduită în CDI

Art. 32. — Pentru abaterile constatate de la buna conduită în activitatea CDI, prevăzute în Legea nr. 183/2024, conducerea organizației de cercetare aplică personalului CDI una sau mai multe dintre următoarele sancțiuni, la propunerea comisiei de etică a organizației de cercetare, în funcție de gravitatea faptelor și de săvârșirea anterioară a unor fapte similare:

- a) avertisment scris;
- b) retragerea definitivă și/sau corectarea tuturor lucrărilor publicate prin încălcarea normelor de bună conduită;
- c) diminuarea salariului de bază cu cel mult 20%, pe o perioadă de maximum 6 luni, cumulată, când este cazul, cu indemnizația de conducere, de îndrumare și de control și sporurile aferente funcției de cercetare-dezvoltare;
- d) suspendarea, pe o perioadă determinată de timp, între un an și 5 ani, a dreptului de înscriere la un examen sau la un concurs pentru obținerea unui grad profesional superior ori a unei funcții de conducere, de îndrumare și control sau ca membru în comisii de examen sau concurs;
- e) destituirea din funcția de conducere din organizația de cercetare;
- f) desfacerea disciplinară a contractului individual de muncă.

Art. 33. — (1) Pentru abaterile de la buna conduită în activitatea CDI ale personalului CDI, prevăzute în Legea nr. 183/2024, precum și de către alte categorii de personal din mediul public sau privat, ce beneficiază de fonduri publice de cercetare-dezvoltare, constatate și dovedite, CNECSDTI dispune, în funcție de aplicarea uneia sau mai multora dintre următoarele sancțiuni, în funcție de gravitatea faptelor și de săvârșirea anterioară a unor fapte similare:

- a) avertisment scris;
- b) retragerea definitivă și/sau corectarea tuturor lucrărilor publicate prin încălcarea normelor de bună conduită;
- c) retragerea gradului profesional de cercetare-dezvoltare obținut în urma încălcării normelor de bună conduită, constatată de instanța de contencios administrativ competentă, în urma sesizării acesteia în vederea anulării actului administrativ prin care a fost acordat gradul profesional de cercetare-dezvoltare;
- d) destituirea din funcția de conducere/calitatea de membru al comisiei de etică din organizația de cercetare;
- e) desfacerea disciplinară a contractului individual de muncă, în cazul comiterii unei noi abateri disciplinare înainte de împlinirea termenului de prescripție al sancțiunii anterioare;
- f) interzicerea, pentru o perioadă determinată, a accesului la finanțare din fonduri publice destinate activității CDI;
- g) suspendarea, pe o perioadă determinată de timp între un an și 5 ani, a dreptului de a se înscrie la un examen pentru obținerea unui grad profesional superior sau la un concurs pentru ocuparea unei funcții superioare sau a unei funcții de conducere, de îndrumare și de control, ca membru în comisii de examen sau de concurs ori ca membru în organisme consultative ale MEC;
- h) excluderea persoanei/persoanelor respective din echipa de realizare a proiectului;
- i) oprirea finanțării proiectului;
- j) oprirea finanțării proiectului, cu obligativitatea returnării fondurilor.

(2) În vederea aplicării prevederilor alin. (1) lit. c), ordonatorul de credite în subordonarea, coordonarea sau sub autoritatea căruia se află organizația de cercetare în care este angajată persoana care a săvârșit abaterea de la buna conduită în activitatea de CDI, în termen de 30 de zile de la primirea propunerii din partea CNECSDTI, formulează acțiune în contencios administrativ, în vederea anulării ordinului ministrului educației și cercetării sau a deciziei conducătorului organizației

de cercetare de acordare a gradului profesional de cercetare-dezvoltare, dacă ordinul, respectiv decizia a intrat în circuitul civil și a născut drepturi subiective garantate de lege.

(3) În termen de 30 de zile de la primirea propunerii din partea CNECSDTI, ministrul educației și cercetării dispune revocarea ordinului ministrului de acordare a gradului profesional de cercetare-dezvoltare, respectiv conducătorul organizației de cercetare dispune, prin decizie, revocarea deciziei de acordare a gradului profesional de cercetare-dezvoltare, dacă nu a intrat în circuitul civil și nu a născut drepturi subiective garantate de lege.

(4) Sancțiunile prevăzute la alin. (1) sunt puse în aplicare în termen de 30 de zile de la data emiterii hotărârii, după caz, de către: MEC, conducătorii autorităților contractante care asigură finanțarea din fonduri publice destinată cercetării-dezvoltării, conducătorii organizațiilor de cercetare sau alte organisme ori persoane îndreptățite legal pentru aceasta.

(5) Este interzisă înscrierea la concurs sau examen pentru ocuparea unor posturi corespunzătoare funcțiilor și gradelor profesionale ale personalului CDI de către persoane cu privire la care s-a dovedit că au săvârșit una dintre abaterile grave de la buna conduită în activitatea CDI, prevăzute la art. 52 alin. (8) din Legea nr. 183/2024, stabilite în ultimii 3 ani anteriori înscrierii la concursul de încadrare în sistemul de cercetare sau la examenul de promovare pe un grad profesional superior.

(6) Sancționarea abaterilor de la buna conduită în activitatea CDI este supusă termenelor de prescripție extinctivă sau de decădere, prevăzute de legislația în vigoare.

(7) Pentru abaterile de la buna conduită în activitatea CDI se aplică sancțiunile disciplinare prevăzute în prezentul cod, precum și sancțiunile prevăzute de Legea nr. 64/1991 privind brevetele de invenție, republicată, de Legea nr. 129/1992 privind protecția desenelor și modelelor, republicată, și de Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

CAPITOLUL V

Dispoziții tranzitorii și finale

Art. 34. — Sesizările privind încălcările normelor de etică și deontologie profesională înregistrate efectiv la CNECSDTI, înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 183/2024, se soluționează de către CNECSDTI, cu respectarea procedurilor prevăzute în Legea nr. 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare, cu modificările și completările ulterioare.

Art. 35. — În baza prezentului cod, organizațiile de cercetare elaborează și aplică propriul cod de etică în CDI.

Art. 36. — În cazul în care faptele săvârșite întrunesc elementele constitutive ale unor infracțiuni sunt sesizate organele de urmărire penală competente, în condițiile legii.

Art. 37. — Ghidul de etică în CDI este prevăzut în anexa care face parte integrantă din prezentul cod și stă la baza analizei și constatărilor realizate de CNECSDTI cu privire la nerespectarea eticii în CDI.

ANEXĂ

la cod

Ghidul de etică în CDI

INTRODUCERE

Prezentul ghid de etică în CDI reprezintă o preluare a dispozițiilor din următoarele documente:

— „Codul european de conduită pentru integritatea cercetării” (The European Code of Conduct for Research Integrity) redactat de Federația Europeană a Academiei de Științe și Științe Umaniste (All European Academies) — ALLEA, 2023, Berlin;

— Carta europeană a cercetătorilor și Codul de conduită în recrutarea cercetătorilor din 2005, actualizat prin Carta europeană a cercetătorilor din 2023;

— Regulamentul (UE) nr. 1.689/2024 de stabilire a unor norme armonizate privind inteligența artificială (Regulamentul privind inteligența artificială).

PREAMBUL

Cercetarea este procesul de generare de cunoștințe prin studiu sistematic, gândire, observare și experimentare. În timp ce diferite discipline pot folosi abordări diferite, fiecare dintre ele împărtășește motivația de a ne spori înțelegerea despre noi înșine și despre lumea în care trăim. Astfel, Ghidul de etică în CDI se aplică cercetării în toate domeniile științifice.

Cercetarea este o întreprindere comună, realizată de mulți actori diferiți din mediul academic, industrial și din alte medii. Aceasta implică colaborarea, directă sau indirectă, care depășește adesea granițele sociale, politice și culturale. Este susținută de libertatea de a defini întrebări de cercetare și de a dezvolta teorii, de a aduna dovezi empirice și de a folosi metode adecvate într-un mod imparțial. Prin urmare, cercetarea se bazează pe activitatea comunității de cercetători și ar trebui să

se dezvolte independent de presiuni și de interesele ideologice, economice sau politice.

Integritatea cercetării este esențială pentru menținerea credibilității sistemului de cercetare și a rezultatelor acestuia. Aceasta cuprinde responsabilitatea fundamentală a comunității de cercetare de a formula principiile cercetării, de a defini criteriile pentru un comportament adecvat de cercetare, de a maximiza calitatea, fiabilitatea și robustețea cercetării și a rezultatelor acesteia și de a răspunde în mod adecvat amenințărilor sau încălcărilor bunelor practici de cercetare. Rezultatele cercetării în acest context includ, dar nu se limitează la publicații, date, metadate, protocoale, cod, software, imagini, artefacte și alte materiale și metode de cercetare. Scopul principal al acestui ghid de etică în CDI este de a contribui la realizarea acestei responsabilități și de a servi comunității de cercetare drept cadru pentru autoreglementare.

Comunitatea de cercetare cuprinde o gamă largă de părți interesate, inclusiv cercetători individuali, echipe de cercetare și personal suport pentru CDI. Aceasta include, de asemenea, instituțiile și organizațiile care facilitează cercetarea, cum ar fi organizațiile care desfășoară activități de cercetare, organismele de finanțare, evaluare și publicare, precum și entități care stabilesc standarde de evaluare (academii și societăți științifice), precum și alte organisme relevante.

Ghidul de etică în CDI descrie responsabilitățile profesionale, juridice, societale, etice și morale ale diferiților actori din diferite contexte, inclusiv ale celor care definesc și pun în aplicare prioritățile și criteriile pentru finanțarea, evaluarea și publicarea cercetării. Acesta recunoaște rolul instituțiilor și organizațiilor în

facilitarea bunelor practici de cercetare prin politici, procese, resurse și infrastructură adecvate.

Interpretarea valorilor și principiilor care reglementează cercetarea poate fi afectată de evoluțiile sociale, politice sau tehnologice și de schimbările din mediul de cercetare. Astfel de modificări includ dezvoltarea și aplicarea tehnologiilor în cercetare în moduri noi, precum utilizarea și impactul platformelor de comunicare socială pentru partajarea și diseminarea rezultatelor cercetării, schimbările în practicile de gestionare a datelor, Regulamentul general privind protecția datelor (GDPR) și evoluțiile recente în domeniul științei deschise și al evaluării cercetării.

Ghidul de etică în CDI reflectă, de asemenea, o conștientizare a importanței culturii cercetării pentru a permite integritatea cercetării și pentru a pune în aplicare bune practici de cercetare.

Un ghid de etică în CDI eficient pentru comunitatea de cercetare promovează o mentalitate etică. Principiile sale sunt relevante în întregul sistem de cercetare și în toate disciplinele și sunt aplicabile cercetării finanțate din fonduri publice și private. Acesta poate constitui baza pentru politici și orientări specifice locale și se aplică practicilor de cercetare existente și noi, cum ar fi știința cetățenească sau cercetarea participativă. Fiecare parte interesată din cadrul comunității de cercetare trebuie să își asume responsabilitatea activă pentru observarea și promovarea acestor practici și a principiilor care stau la baza lor.

Acesta este actualizat periodic pentru a lua în considerare preocupările în evoluție și domeniile emergente, astfel încât să rămână un instrument relevant de orientare a comunității de cercetare către bunele practici de cercetare.

1. Principii

Bunele practici de cercetare se bazează pe principiile fundamentale ale eticii în cercetare. Ele ghidează indivizii, instituțiile și organizațiile în activitatea lor, precum și în angajamentul lor față de provocările practice, etice și intelectuale inerente cercetării. Standardele etice profesionale la nivel de principii sunt aplicabile și personalului din agențiile de finanțare a cercetării și coordonării ministeriale a sectorului de cercetare. Alocarea fondurilor pe programe, gestionarea fondurilor publice alocate cercetării și activitățile din consiliile de administrație ale instituțiilor prin prisma acestor principii sunt condiții necesare pentru un comportament etic al personalului CDI efektiv.

Aceste principii includ:

- fiabilitate în asigurarea predictibilității finanțării și a calității cercetării, reflectată în proiectarea, metodologia, analiza și utilizarea de resurse;

- onestitate în dezvoltarea, realizarea, revizuirea, raportarea și comunicarea cercetării și a programelor de finanțare a cercetării într-un mod transparent, corect, complet și imparțial;

- respect pentru colegi, participanții la cercetare, subiecții de cercetare, societate, ecosisteme, patrimoniu cultural și mediu;

- responsabilitate pentru cercetare de la stabilirea priorităților la bugetare, idee și la publicare, pentru coordonarea, gestionarea și organizarea acesteia, pentru formare, supraveghere și mentorat și pentru impactul său societal mai larg.

2. Bune practici în activitatea de cercetare științifică

Această secțiune descrie bunele practici de cercetare în următoarele contexte:

- mediul de cercetare;

- instruirea, supravegherea și mentoratul;

- procedurile de cercetare;

- garanții etice și instituționale;

- practici și gestionarea datelor și produselor cercetării;
- colaborarea în cercetare;
- calitatea de autor, publicarea și diseminarea;
- revizuire și evaluare.

2.1. Mediul de cercetare

Instituțiile și organizațiile de cercetare:

- promovează sensibilizarea și stimulentele pentru resurse pentru a asigura o cultură a integrității cercetării;

- creează un mediu de respect reciproc și promovează valori precum echitatea, diversitatea și incluziunea;

- asigură un mediu lipsit de presiuni nejustificate asupra cercetătorilor, care le permite să lucreze independent și în conformitate cu principiile bunelor practici de cercetare;

- exercită leadership în politici și proceduri clare privind bunele practici de cercetare și gestionarea transparentă și adecvată a abaterilor suspectate de cercetare și a încălcărilor integrității cercetării;

- oferă sprijin în mod activ cercetătorilor care primesc amenințări și îi protejează pe avertizorii de bună-credință, ținând seama de faptul că cercetătorii aflați la începutul carierei și cercetătorii angajați pe termen scurt pot fi deosebit de vulnerabili;

- promovează colaborarea interdisciplinară și internațională și transparența alocării resurselor și a finanțării;

- sprijină infrastructura necesară pentru generarea, gestionarea și protecția datelor și a materialelor de cercetare în toate formele lor, care sunt necesare pentru reproductibilitate, trasabilitate și responsabilitate.

2.2. Instruire, supraveghere și mentorat

- Instituțiile și organizațiile de cercetare au responsabilitatea de a asigura o formare riguroasă și continuă a cercetătorilor în proiectarea, metodologia, analiza, diseminarea și comunicarea cercetării.

- Instituțiile și organizațiile de cercetare dezvoltă o formare adecvată în domeniul eticii și integrității cercetării, pentru a se asigura că toate părțile interesate sunt informate cu privire la codurile și reglementările relevante și dezvoltă abilitățile necesare pentru a le aplica în cercetarea lor.

- Cercetătorii seniori, liderii de grup și coordonatori științifici de proiect își îndrumă membrii echipei, conduc prin exemplu și oferă îndrumări și formări specifice, pentru a-și dezvolta și structura în mod corespunzător activitățile de cercetare.

- Cercetătorii din întreaga carieră, de la juniori la cel mai înalt nivel, urmează cursuri de formare în etică și integritate în cercetare.

3. Bune practici de cercetare

3.1. Procedurile de cercetare

- Cercetătorii iau în considerare stadiul actual al cunoașterii în domenii relevante atunci când dezvoltă idei de cercetare.

- Cercetătorii proiectează, efectuează, analizează și documentează cercetarea într-o manieră atentă, transparentă și bine gândită.

- Protocoalele de cercetare iau în considerare și sunt sensibile la diferențele relevante dintre participanții la cercetare, cum ar fi vârsta, genul, cultura, religia, viziunea asupra lumii, etnia, locația geografică și clasa socială.

- Cercetătorii utilizează în mod adecvat și conștient fondurile de cercetare.

- Cercetătorii diseminează rezultatele într-un mod deschis, onest, transparent și precis și respectă confidențialitatea datelor sau constatrilor, atunci când acest lucru este legitim justificat.

- Cercetătorii își raportează rezultatele și metodele, inclusiv utilizarea serviciilor externe sau a inteligenței artificiale (IA) și a instrumentelor automatizate într-un mod compatibil cu normele

acceptate ale disciplinei și care facilitează verificarea sau replicarea, după caz.

- Personalul care desfășoară activități CDI este obligat să respecte Carta europeană a cercetătorilor și Codul de conduită în recrutarea cercetătorilor, actualizate.

- Personalul care desfășoară activități CDI este obligat să respecte dispozițiile Regulamentului privind inteligența artificială.

3.2. Garanții

- Cercetătorii, instituțiile de cercetare și organizațiile respectă codurile, orientările și reglementările relevante.

- Cercetătorii gestionează participanții la cercetare și elementele implicate (oameni, animale, probe biologice, medii de cercetare, obiecte culturale) și datele conexe cu responsabilitate, în conformitate cu dispozițiile legale și principiile etice.

- Cercetătorii acordă atenția cuvenită sănătății, siguranței și bunăstării comunității, a colaboratorilor și a altor persoane legate de cercetarea lor.

- Cercetătorii identifică și evaluează potențialele daune și riscuri legate de cercetarea lor și de aplicațiile acestora și adoptă măsuri pentru prevenirea sau atenuarea acestora.

- Cercetătorii care supraveghează proiecte care depășesc granițele profesionale, cum ar fi știința cetățenească sau cercetarea participativă, își asumă responsabilitatea pentru asigurarea standardelor de integritate a cercetării, supravegherea, formarea și garanțiile.

3.3. Practici și gestionarea datelor

- Cercetătorii, instituțiile de cercetare și organizațiile asigură administrarea și conservarea adecvată a tuturor datelor, metadatelor, protocoalelor, codurilor, software-ului și a altor materiale de cercetare pentru o perioadă rezonabilă și clar declarată.

- Cercetătorii, instituțiile de cercetare și organizațiile se asigură că accesul la date este cât mai deschis posibil, cât de închis este necesar și, după caz, în conformitate cu principiile FAIR (ușor de găsit, accesibil, interoperabil și reutilizabil) pentru gestionarea datelor.

- Cercetătorii, instituțiile de cercetare și organizațiile sunt transparente cu privire la modul de accesare și obținere a permisiunii de utilizare a datelor, metadatelor, protocoalelor, codului, software-ului și a altor materiale de cercetare.

- Cercetătorii informează participanții la cercetare despre modul în care datele lor vor fi utilizate, reutilizate, accesate, stocate și șterse, în conformitate cu GDPR.

- Cercetătorii, instituțiile de cercetare și organizațiile recunosc datele, metadatele, protocoalele, codurile, software-ul și alte materiale de cercetare ca produse legitime și citabile ale cercetării.

- Cercetătorii, instituțiile de cercetare și organizațiile se asigură că orice contracte sau acorduri referitoare la rezultatele cercetării includ dispoziții echitabile și corecte pentru gestionarea utilizării, proprietății și protecției acestora în temeiul drepturilor de proprietate intelectuală.

3.4. Colaborarea în cercetare

Partenerii implicați în colaborările de cercetare:

- își asumă responsabilitatea comună pentru integritatea cercetării și a rezultatelor acesteia;

- sunt de acord în mod oficial de la început și monitorizează și adaptează, după cum este necesar, obiectivele cercetării și procesul de comunicare a cercetării lor cât mai transparent și mai deschis posibil;

- își exprimă acordul oficial încă de la început și monitorizează și adaptează, după caz, așteptările și standardele privind integritatea cercetării, legile și reglementările care se vor

aplica, protecția proprietății intelectuale a colaboratorilor și procedurile de gestionare a conflictelor și a posibilelor cazuri de conduită necorespunzătoare;

- sunt consultați și sunt de acord în mod oficial cu privire la propunerile de publicare a rezultatelor cercetării și alte forme de diseminare sau exploatare a rezultatelor.

3.5. Publicare, diseminare și calitatea de autor

- Autorii sunt de acord în mod formal cu privire la ordinea autorilor, recunoscând că însușirea de autor se bazează pe:

- a) o contribuție semnificativă la proiectarea cercetării, colectarea datelor relevante, analiza și/sau interpretarea acesteia;

- b) redactarea și/sau revizuirea critică a publicației;

- c) aprobarea publicării finale; și

- d) sunt de acord să fie responsabili pentru conținutul publicației, cu excepția cazului în care se specifică altfel în publicație.

- Autorii includ o „declarație de contribuție a autorului” în publicația finală, acolo unde este posibil, pentru a descrie responsabilitățile și contribuțiile fiecărui autor.

- Autorii recunosc munca și contribuțiile importante ale celor care nu îndeplinesc criteriile pentru autor, inclusiv colaboratorii, asistenții și finanțatorii care au permis cercetarea.

- Autorii dezvăluie orice conflicte de interese financiare și nefinanciare, precum și sursele de sprijin pentru cercetare sau publicație.

- Autorii și editorii emit prompt corecturi sau retrag publicațiile, dacă este necesar, procesele de retragere sunt clare și motivele menționate, iar autorilor li se acordă credit pentru emiterea corecțiilor după publicare.

- Autorii, instituțiile de cercetare, editorii, finanțatorii și comunitatea de cercetare recunosc că rezultatele negative (care infirmă ipotezele) ca și cele neutre (neconcludente) pot fi la fel de relevante precum constatările pozitive pentru publicare și diseminare.

- Autorii sunt corecți și onești în comunicarea lor cu colegii, factorii de decizie politică și societatea în general.

- Autorii sunt transparentți în comunicarea, informarea și implicarea publicului cu privire la presupuziții filosofice, ipoteze, metodele folosite pentru testarea acestora și valorile care influențează cercetarea lor, precum și soliditatea dovezilor, inclusiv incertitudinile rămase și lacunele în materie de cunoștințe.

- Autorii acționează proactiv pentru a preveni folosirea ideologică și politică negativă a rezultatelor cercetării, iar atunci când paradigmele folosite nu se bazează pe obiectivitate, ci pe alte modele de dezvoltare a cunoașterii, menționează explicit această situație în comunicarea rezultatelor.

- Autorii respectă aceleași criterii precum cele detaliate mai sus, indiferent dacă publică într-o revistă cu abonament, într-o revistă cu acces deschis sau în orice altă formă de publicare, inclusiv servere de pretipărire.

3.6. Revizuire și evaluare

- Cercetătorii își iau în serios angajamentul și responsabilitatea față de comunitatea de cercetare prin revizuire și evaluare, iar această activitate este recunoscută și recompensată de cercetători, instituții de cercetare și organizații.

- Cercetătorii, instituțiile de cercetare și organizațiile examinează și evaluează contribuțiile pentru publicare, finanțare, numire, promovare sau recompensare într-un mod transparent și justificabil și dezvăluie utilizarea IA și a instrumentelor automatizate.

- Recenzenții și editorii declară orice conflict de interese real sau perceput și, atunci când este necesar, se retrag din discuțiile

și deciziile privind publicarea, finanțarea, numirea, promovarea sau recompensarea.

- Recenzenții păstrează confidențialitatea, cu excepția cazului în care există o aprobare prealabilă pentru divulgare, indiferent dacă manuscrisul este acceptat sau nu.

- Recenzenții și editorii respectă drepturile autorilor și solicitanților și solicită permisiunea de a utiliza ideile, datele sau interpretările prezentate.

- Cercetătorii, instituțiile de cercetare și organizațiile adoptă practici de evaluare bazate pe principiile calității, avansării cunoștințelor și impactului, care depășesc indicatorii cantitativi și iau în considerare diversitatea, incluziunea, deschiderea și colaborarea, acolo unde este relevant.

4. Încalcări ale integrității cercetării

Este esențial ca cercetătorii să dețină cunoștințele și să respecte cunoștințele, metodologiile și practicile etice asociate domeniului lor.

Nerespectarea bunelor practici de cercetare încalcă responsabilitățile profesionale. Aceasta dăunează proceselor de cercetare, degradează relațiile dintre cercetători, subminează încrederea și credibilitatea cercetării, irosește resurse și poate expune participanții la cercetare și subiecții, utilizatorii, societatea sau mediul la daune inutile.

4.1. Abateri de cercetare și alte practici inacceptabile

Abaterile de cercetare sunt definite în mod tradițional ca fabricare, falsificare sau plagiat (așa-numita clasificare *FFP*) în propunerea, efectuarea sau revizuirea cercetării sau în raportarea rezultatelor cercetării:

- fabricarea este crearea de date sau rezultate și înregistrarea lor ca și cum ar fi reale;

- falsificarea este manipularea materialelor, echipamentelor, imaginilor sau proceselor de cercetare sau modificarea, omiterea sau suprimarea datelor sau rezultatelor fără justificare;

- plagiatul reprezintă folosirea muncii sau ideilor altor persoane fără a acorda credit corespunzător sursei originale.

Există și alte încălcări ale bunelor practici de cercetare care denaturează înregistrările cercetării sau dăunează integrității procesului de cercetare sau a cercetătorilor. Pe lângă încălcările bunelor practici de cercetare prevăzute în cod, exemple de alte practici inacceptabile includ, dar nu se limitează la:

- permiterea finanțatorilor, sponsorilor sau altor persoane să pună în pericol independența și imparțialitatea în procesul de cercetare sau raportarea imparțială a rezultatelor;

- utilizarea abuzivă a vechimii pentru a încuraja încălcări ale integrității cercetării sau pentru a avansa în propria carieră;

- întârzierea sau împiedicarea necorespunzătoare a activității altor cercetători;

- utilizarea abuzivă a statisticilor, de exemplu pentru a sugera în mod necorespunzător semnificația statistică;

- ascunderea utilizării inteligenței artificiale (IA) sau a instrumentelor automate în crearea de conținut sau redactarea de publicații;

- reținerea datelor sau rezultatelor cercetării fără justificare;

- tăierea rezultatelor cercetării cu scopul specific de a crește numărul de publicații de cercetare („publicații de tip salam”);

- citarea selectivă sau inexactă sau extinsă de opere fără legătură cu conținutul publicației în cauză;

- extinderea inutilă a bibliografiei unui studiu pentru a mulțumi editorii, recenzenții sau colegii sau pentru a manipula datele bibliografice;

- manipularea calității de autor sau denigrarea rolului altor cercetători în publicații;

- republicarea unor părți substanțiale din propriile publicații anterioare, inclusiv traduceri, fără a recunoaște sau cita în mod corespunzător originalul („autoplăgiat”);

- stabilirea, susținerea sau utilizarea deliberată a revistelor, editorilor, evenimentelor sau serviciilor care subminează calitatea cercetării (reviste sau conferințe „prădătoare” și „fabrici de hârtie”);

- participarea la carteluri de recenzenți și autori care complotază pentru a-și evalua reciproc publicațiile;

- denaturarea realizărilor, datelor, implicării sau intereselor cercetării;

- acuzarea unui cercetător de conduită necorespunzătoare sau alte încălcări într-un mod rău intenționat;

- ignorarea presupuselor încălcări ale integrității cercetării de către alții sau acoperirea răspunsurilor inadecvate la abateri sau alte încălcări de către instituții.

În formele lor cele mai grave, practicile inacceptabile sunt sancționabile, dar cel puțin trebuie depuse toate eforturile pentru a le preveni, descuraja și opri prin formare, supraveghere și mentorat și prin dezvoltarea unui mediu de cercetare pozitiv și de susținere.

4.2. Gestionarea încălcărilor și acuzațiilor de conduită necorespunzătoare

Orientările instituționale diferă în ceea ce privește modul în care sunt tratate încălcările bunelor practici de cercetare și acuzațiile de conduită necorespunzătoare.

Cu toate acestea, este întotdeauna în interesul societății și al comunității de cercetare ca încălcările să fie tratate într-un mod corect, consecvent și transparent. Următoarele principii trebuie încorporate în orice proces de investigare:

- Orice persoană acuzată de abateri de cercetare este prezumată nevinovată până la proba contrară.

- Investigațiile sunt corecte, cuprinzătoare și efectuate în mod corespunzător, fără a compromite acuratețea, obiectivitatea sau minuțiozitatea.

- Părțile implicate în anchetă declară orice conflict de interese care ar putea apărea în timpul investigației.

- Se iau măsuri pentru a se asigura că investigațiile sunt duse la bun sfârșit în termenul legal.

- Investigațiile sunt efectuate confidențial pentru a-i proteja pe cei implicați.

- Instituțiile protejează drepturile avertizorilor de bunăcredință în cursul investigațiilor și se asigură că perspectivele lor de carieră nu sunt puse în pericol.

- Procedurile generale de abordare a încălcărilor bunelor practici de cercetare sunt disponibile publicului și accesibile pentru a asigura transparența și uniformitatea acestora.

- Persoanele acuzate de abateri de la etica cercetării primesc detalii complete despre acuzație (acuzații) și li se permite un proces echitabil pentru a răspunde acuzațiilor și pentru a prezenta dovezi.

- Investigațiile privind abaterile din cercetare iau în considerare atât rolul persoanelor, cât și al instituțiilor care contribuie la încălcarea bunelor practici de cercetare.

- Se iau măsuri împotriva persoanelor pentru care se susține o acuzație de abatere, care este proporțională cu gravitatea încălcării.

- Se iau măsuri de restaurare adecvate atunci când cercetătorii sunt exonerați de o acuzație de conduită necorespunzătoare.

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

O R D I N**pentru completarea anexei la Ordinul ministrului educației
nr. 4.500/2024 privind aprobarea Normelor metodologice
pentru vizarea actelor de studii, a anexelor la actele de studii
și a documentelor școlare universitare emise de instituțiile
de învățământ superior din România**

În conformitate cu prevederile art. 5 alin. (4) lit. i) și k) din Legea învățământului superior nr. 199/2023, cu modificările și completările ulterioare, având în vedere prevederile Regulamentului (UE) 2018/1.724 al Parlamentului European și al Consiliului privind înființarea unui portal digital unic (gateway) pentru a oferi acces la informații, la proceduri și la servicii de asistență și de soluționare a problemelor și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1.024/2012,

în temeiul prevederilor art. 13 alin. (3) din Hotărârea Guvernului nr. 731/2024 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației și Cercetării, cu modificările și completările ulterioare,

ministrul educației și cercetării emite prezentul ordin.

Art. I. — Anexa la Ordinul ministrului educației nr. 4.500/2024 privind aprobarea Normelor metodologice pentru vizarea actelor de studii, a anexelor la actele de studii și a documentelor școlare universitare emise de instituțiile de învățământ superior din România, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 515 din 3 iunie 2024, se completează după cum urmează:

— **La articolul 7 alineatul (1), după litera d) se introduc două noi litere, literele e) și f), cu următorul cuprins:**

„e) o misiune diplomatică, prin reprezentant care prezintă delegație în acest sens, pentru cetățenii proprii care au studiat sau finalizat studiile în România;

f) instituțiile de învățământ superior din România, pentru absolvenții proprii și absolvenții instituțiilor de învățământ superior autorizate să funcționeze provizoriu care au susținut examenul de finalizare a studiilor în cadrul respectivei instituții de învățământ superior acreditate, prin reprezentant care utilizează contul de tip «Reprezentant instituție» din platforma Punctul de contact unic electronic.”

Art. II. — Centrul Național de Recunoaștere și Echivalare a Diplomelor și instituțiile de învățământ superior din România duc la îndeplinire prevederile prezentului ordin.

Art. III. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, și intră în vigoare la data de 1 ianuarie 2026.

Ministrul educației și cercetării,
Daniel-Ovidiu David

București, 17 decembrie 2025.
Nr. 6.912.

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT

DECIZIA Nr. 378

din 27 octombrie 2025

Dosar nr. 1.852/1/2025

Mariana Constantinescu	— vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție — președintele completului
Carmen Elena Popoiag	— președintele Secției I civile
Adina Oana Surdu	— președintele Secției a II-a civile
Elena Diana Tămagă	— președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Beatrice Ioana Nestor	— judecător la Secția I civilă
Diana Florea Burgazli	— judecător la Secția I civilă
Maricel Nechita	— judecător la Secția I civilă
Liviu Eugen Făget	— judecător la Secția I civilă
Cristina Dobrescu	— judecător la Secția I civilă
Mărioara Isailă	— judecător la Secția a II-a civilă
Minodora Condoiu	— judecător la Secția a II-a civilă
Ianina Blandiana Grădinaru	— judecător la Secția a II-a civilă
Ștefan Ioan Lucaciuc	— judecător la Secția a II-a civilă
Mihaela Mîneran	— judecător la Secția a II-a civilă
Cristinel Grosu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Veronica Dumitrache	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Mihnea Adrian Tănase	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Andra Monica Asănică	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Emilian Constantin Meiu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

1. Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a fost constituit conform art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă și art. 35 alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, aprobat prin Hotărârea Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 20/2023, cu modificările și completările ulterioare (*Regulamentul*).

2. Ședința este prezidată de doamna judecător Mariana Constantinescu, vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

3. La ședința de judecată participă doamna magistrat-asistent Ileana Peligrad, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 36 din Regulament.

4. Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a luat în examinare sesizarea formulată de Tribunalul Alba — Secția I civilă în Dosarul nr. 873/107/2023*, privind lămurirea următoarei chestiuni de drept:

Dacă perioada în care o persoană cu studii superioare absolvite în România și-a desfășurat activitatea în calitate de cadru didactic într-o țară din afara Uniunii Europene cu care România nu are încheiat un/o acord/convenție/tratat cu privire la recunoașterea vechimii în muncă potrivit acestei specialități poată fi luată în calcul pentru acordarea gradației corespunzătoare funcției, conform art. 10 din Legea-cadru nr. 153/2017, în vederea acordării drepturilor salariale și în raport cu această vechime?

5. După prezentarea referatului de către magistratul-asistent, președintele completului, doamna judecător Mariana Constantinescu, constatând că nu mai sunt alte completări, chestiuni de invocat sau întrebări de formulat din partea membrilor completului, a declarat dezbaterile închise, iar completul de judecată a rămas în pronunțare.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

6. Tribunalul Alba — Secția I civilă a dispus, prin Încheierea din 4 iunie 2025, în Dosarul nr. 873/107/2023*, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în temeiul dispozițiilor art. 2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024 privind unele măsuri pentru soluționarea proceselor privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, precum și a proceselor privind prestații de asigurări sociale (*Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024*), în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile.

7. Sesizarea a fost înregistrată la 6 august 2025 cu nr. 1.852/1/2025.

II. Normele legale incidente

8. Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, cu modificările și completările ulterioare, denumită în continuare Legea-cadru nr. 153/2017

Art. 10. — Salariile de bază și gradațiile

(1) Salariile de bază sunt diferențiate pe funcții, grade/trepte și gradații.

(2) Fiecărei funcții, fiecărui grad/treaptă profesională îi corespund 5 gradații, corespunzătoare tranșelor de vechime în muncă, cu excepția funcțiilor de demnitate publică și funcțiilor de conducere pentru care gradația este inclusă în indemnizația lunară/salariul de bază prevăzut pentru aceste funcții în anexele nr. I-IX, precum și a personalului militar, polițiștilor și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare.

(3) Salariile de bază prevăzute în anexele nr. I-VIII pentru funcțiile de execuție sunt la gradația 0.

(4) Tranșele de vechime în muncă în funcție de care se acordă cele 5 gradații, precum și cotele procentuale corespunzătoare acestora, calculate la salariul de bază avut la data îndeplinirii condițiilor de trecere în gradație și incluse în acesta, sunt următoarele:

a) gradația 1 — de la 3 ani la 5 ani — și se determină prin majorarea salariului de bază prevăzut în anexele la prezenta lege cu cota procentuală de 7,5%, rezultând noul salariu de bază;

b) gradația 2 — de la 5 ani la 10 ani — și se determină prin majorarea salariului de bază avut cu cota procentuală de 5%, rezultând noul salariu de bază;

c) gradația 3 — de la 10 ani la 15 ani — și se determină prin majorarea salariului de bază avut cu cota procentuală de 5%, rezultând noul salariu de bază;

d) gradația 4 — de la 15 ani la 20 de ani — și se determină prin majorarea salariului de bază avut cu cota procentuală de 2,5%, rezultând noul salariu de bază;

e) gradația 5 — peste 20 de ani — și se determină prin majorarea salariului de bază avut cu cota procentuală de 2,5%, rezultând noul salariu de bază.

(5) Gradația obținută se acordă cu începere de la data de întâi a lunii următoare celei în care s-au împlinit condițiile de acordare.

(6) Pentru personalul nou-încadrat, salariul de bază se determină prin aplicarea succesivă a majorărilor prevăzute la alin. (4), corespunzător gradației deținute.

(7) Pentru acordarea gradației corespunzătoare tranșei de vechime în muncă, angajatorul va lua în considerare integral și perioadele lucrate anterior în alte domenii de activitate decât cele bugetare.

III. Expunerea succintă a procesului

9. Prin acțiunea introductivă reclamanta, persoană fizică, în contradictoriu cu pârâții Inspectoratul Școlar Județean A, Seminarul Teologic Ortodox (...), Școala Gimnazială (...) și Liceul cu Program Sportiv (...), a solicitat instanței să dispună recunoașterea vechimii în funcția didactică de profesor în tranșa de vechime 15-20 de ani și obligarea pârâților la plata salariului corespunzător tranșei de vechime 15-20 de ani, începând cu 1 septembrie 2021 și pe toată durata raporturilor contractuale.

10. În motivare s-a arătat că reclamanta a plecat imediat după absolvirea studiilor superioare, împreună cu familia, în Kuweit, țară în care a lucrat cu contract de muncă o perioadă de 17 ani și 7 luni. Pe toată această perioadă a activat ca profesor de limba engleză la două școli private cu predare bilingvă, una dintre limbi fiind limba engleză.

11. Chiar dacă nu a existat nicio convenție între cele două state privind echivalarea vechimii în activitatea didactică desfășurată în Kuweit, este evident că această activitate a avut loc, lucru necontestat.

12. Sistemul de învățământ din Kuweit fiind modern și organizat după modelul american, studiile efectuate acolo sunt recunoscute la nivel internațional. Chiar și în România, absolvenții ai sistemului educațional din Kuweit sunt acceptați la studii universitare, aspect valabil chiar dinainte de 1989.

13. La revenirea în țară, în anul 2021, reclamanta a participat la concursul pentru ocuparea posturilor didactice, obținând nota de repartizare 9,20. În baza rezultatului obținut a fost angajată de instituțiile pârâte; cu toate acestea, a fost încadrată ca profesor debutant, fără recunoașterea vechimii de 17 ani și 7 luni în învățământ.

14. Demersul privind recunoașterea acestei vechimi în baza documentelor justificative nu a avut succes, întrucât Legea-cadru nr. 153/2017 nu conține reglementări clare în acest sens și nu a fost identificată existența unor convenții între România și Kuweit privind recunoașterea vechimii în muncă.

15. Totuși, potrivit art. 8 din Legea-cadru nr. 153/2017, legiuitorul prevede, printre criteriile de ierarhizare a posturilor, și experiența necesară, iar în art. 10 alin. (7) (introdus prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 91/2017) se prevede că se ia în considerare și activitatea desfășurată în alte domenii decât cele bugetare la stabilirea gradațiilor. Expunerea de motive a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 91/2017 pentru modificarea și completarea Legii-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice relevă că astfel de completări legislative au fost necesare tocmai pentru a corecta sincopile din aplicarea legii, inclusiv în sistemul de învățământ.

16. Chiar dacă nici în prezent nu există o reglementare expresă în care să poată fi încadrată situația reclamantei, se impune observarea unor aspecte esențiale care conduc la concluzia că cererea acesteia este întemeiată; normele care reglementează încadrarea în gradația de merit sunt permissive și nu prevăd în mod expres că vechimea în muncă trebuie să provină exclusiv din sistemul bugetar românesc, dimpotrivă, se permite luarea în considerare și a activităților desfășurate în sistemul extrabugetar.

17. Aplicarea acestor dispoziții legale trebuie realizată în consonanță cu prevederile constituționale referitoare la drepturile fundamentale, astfel cum sunt reglementate și garantate de Constituția României. În acest sens, potrivit art. 20 alin. (1) din Constituție, drepturile și libertățile cetățenilor trebuie recunoscute, interpretate și aplicate în acord cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, iar art. 23 și 30 din această declarație consacră atât dreptul la muncă și la o remunerare corespunzătoare, în conformitate cu drepturile câștigate, cât și interdicția statelor de a suprima sau limita drepturile recunoscute.

18. Sistemul de învățământ din Kuweit este compatibil cu cel românesc, aspect incontestabil, având în vedere că, în România, există numeroși studenți care au absolvit liceul în acest stat, iar, conform adeverințelor depuse, reclamanta a predat limba engleză în școli cu predare bilingvă (engleză/arabă), unde programa școlară nu diferă semnificativ, cel puțin în privința acestei discipline.

19. Prin urmare, chiar în lipsa unor reglementări exprese, există norme generale în materia protecției drepturilor fundamentale care justifică admiterea cererii formulate de reclamantă și acordarea gradației reglementate de art. 10 alin. (4) lit. d) din Legea-cadru nr. 153/2017.

20. Prin întâmpinările formulate, pe fond, pârâții au solicitat respingerea acțiunii ca neîntemeiată, arătând că Legea-cadru nr. 153/2017 nu mai conține o reglementare a ceea ce reprezintă vechimea în învățământ, în opoziție cu vechea legislație a salarizării în care existau două tipuri de vechime, vechimea efectivă în învățământ și vechimea recunoscută în învățământ; or, în lipsa unei reglementări speciale, se poate da eficiență art. 424 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, potrivit căruia „Constituie vechime în specialitate și vechimea dobândită în temeiul unui contract individual de muncă, raport de serviciu sau ca profesie liberală în statele membre ale Uniunii Europene, precum și în alte state cu care România a încheiat convenții de recunoaștere reciprocă a acestor drepturi, demonstrată cu documente corespunzătoare de către persoana care a desfășurat o activitate într-o funcție de specialitate corespunzătoare profesiei sau specializării sale”.

21. Din verificările efectuate, nu există tratate bilaterale încheiate de statul român cu statul Kuweit, astfel încât, în lipsa acestora, care să stabilească criterii ce ar trebui luate în considerare pentru echivalare, se impune respingerea acțiunii.

22. În cadrul soluționării acțiunii s-au dispus suspendarea cauzei și sesizarea instanței supreme.

IV. Motivele reținute de titularul sesizării care susțin admisibilitatea acesteia

23. Instanța de trimitere a apreciat că sunt incidente prevederile art. 2 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024, conform căreia: „Dacă în cursul judecării proceselor prevăzute la art. 1, completul de judecată investit cu soluționarea cauzei în primă instanță sau în calea de atac, verificând și constatând că asupra unei chestiuni de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și aceasta nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată”.

24. Potrivit art. 1 alin. (1) din același act normativ: „Prezenta ordonanță de urgență se aplică în procesele privind stabilirea și/sau plata drepturilor salariale sau de natură salarială ale personalului plătit din fonduri publice, inclusiv cele privind obligarea la emiterea actelor administrative sau privind anularea actelor administrative emise pentru acest personal sau/și cele privind raporturile de muncă și de serviciu ale acestui personal.”

25. În speță, reclamanta, licențiată a învățământului superior românesc, a derulat activitate didactică pentru o perioadă cumulată de 17 ani și 7 luni pe teritoriul statului Kuweit, în baza unor contracte individuale de muncă, ocupând funcția de profesor de limba engleză la două instituții private de învățământ preuniversitar cu predare bilingvă, una dintre limbile de predare fiind limba engleză.

26. Până în prezent, între România și statul Kuweit nu a fost încheiat niciun tratat, acord bilateral sau nicio convenție care să reglementeze recunoașterea și echivalarea vechimii în muncă sau, mai specific, a perioadelor de activitate didactică desfășurate de cetățenii români pe teritoriul Kuweit, în vederea asigurării accesului la drepturi salariale sau sporuri de vechime în sistemul național de învățământ public.

27. În anul 2021, în urma participării și promovării concursului organizat pentru ocuparea posturilor didactice, reclamanta a fost angajată în cadrul instituțiilor pârâte, însă a fost încadrată în funcția de profesor debutant, fără recunoașterea vechimii profesionale pe o perioadă de 17 ani și 7 luni în învățământ.

28. Prin cererea de chemare în judecată, reclamanta solicită recunoașterea vechimii în funcția de profesor, corespunzătoare tranșei de vechime între 15 și 20 de ani, precum și obligarea pârâților la plata salariului aferent acestei tranșe, începând cu data de 1 septembrie 2021 și pe întreaga durată a raporturilor contractuale.

29. Reclamanta a evidențiat faptul că, în pofida solicitărilor repetate de recunoaștere a vechimii profesionale în baza documentației justificative prezentate, i s-a comunicat că Legea-cadru nr. 153/2017 nu conține dispoziții exprese sau norme interpretative clare în această privință, fapt ce a constituit un impediment pentru acordarea drepturilor salariale aferente.

30. În această situație s-a arătat că, în speță, este vorba despre un proces privind stabilirea și/sau plata drepturilor salariale ale personalului plătit din fonduri publice, iar din cercetarea efectuată instanța supremă nu s-a pronunțat într-un recurs în interesul legii sau printr-o hotărâre în dezlegarea unei chestiuni de drept cu privire la problema de drept expusă.

V. Punctul de vedere al completului de judecată

31. În materia drepturilor salariale pentru personalul plătit din fonduri publice, cadrul legislativ special, reprezentat, în principal, de Legea-cadru nr. 153/2017, prevede recunoașterea vechimii în muncă dobândite pe teritoriul României sau în cadrul statelor membre ale Uniunii Europene, ca urmare a efectelor integrării europene și a reglementărilor comunitare, iar pentru perioadele de vechime dobândite în alte state decât cele membre U.E., legea permite recunoașterea acestora doar în baza existenței unui acord bilateral sau a unei convenții internaționale semnate de România cu respectivul stat.

VI. Punctul de vedere al părților

32. Reclamanta a arătat că este de acord cu sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, cu mențiunea că studiile în baza cărora persoana și-a desfășurat activitatea în calitate de cadru didactic au fost absolvite în sistemul românesc de învățământ, această precizare fiind necesară pentru a nu exista dubii cu privire la îndeplinirea condițiilor legale de exercitare a profesiei didactice.

33. Pârâțul Inspectoratul Școlar Județean A a considerat că prezenta cauză intră în categoria celor prevăzute la art. 1 alin. (1) și că sunt incidente prevederile art. 2 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024.

VII. Jurisprudența instanțelor naționale în materie

34. Față de conținutul întrebării adresate instanței supreme nu a fost necesară consultarea instanțelor naționale cu privire la practica judiciară relevantă.

VIII. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție

35. La nivelul instanței supreme nu a fost identificată practică relevantă.

IX. Raportul asupra chestiunii de drept

36. Prin raportul întocmit, judecătorii-raportori au apreciat că sesizarea este inadmisibilă.

X. Înalta Curte de Casație și Justiție

37. Temeiul sesizării îl constituie Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024, act normativ care cuprinde norme speciale de reglementare a procedurii hotărârii prealabile, în scopul asigurării unei practici judiciare unitare în materia litigiilor de muncă ale personalului plătit din fonduri publice, precum și în materia asigurărilor sociale, parțial derogatorii de la procedura de drept comun reglementată prin dispozițiile art. 519-521 din Codul de procedură civilă.

38. Potrivit art. 1 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024, „Prezenta ordonanță de urgență se aplică în procesele privind stabilirea și/sau plata drepturilor salariale sau de natură salarială ale personalului plătit din fonduri publice, inclusiv cele privind obligarea la emiterea actelor administrative sau privind anularea actelor administrative emise pentru acest personal sau/și cele privind raporturile de muncă și de serviciu ale acestui personal”, iar conform alin. (3) al aceluiași articol „Prezenta ordonanță de urgență se aplică indiferent de natura și obiectul proceselor prevăzute la alin. (1) și (2), de calitatea părților ori de instanța competentă să le soluționeze”.

39. Conform art. 2 alin. (1) din același act normativ, „Dacă în cursul judecării proceselor prevăzute la art. 1, completul de judecată investit cu soluționarea cauzei în primă instanță sau în calea de atac, verificând și constatând că asupra unei chestiuni de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și aceasta nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată”.

40. Astfel, în procesele de tipul celor enumerate la art. 1 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024, legiuitorul a instituit următoarele condiții de admisibilitate pentru sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile:

a) existența unei cauze aflate în curs de judecată, circumscrisă domeniului de aplicare al Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 62/2024;

b) completul de judecată să fie investit cu soluționarea cauzei în primă instanță sau în calea de atac;

c) existența unei chestiuni de drept susceptibile să dea naștere unor interpretări diferite pentru care să fie necesară o rezolvare de principiu;

d) soluționarea pe fond a cauzei să depindă de lămurirea chestiunii de drept;

e) chestiunea de drept invocată să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare și nici al unei statuări anterioare a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

41. Spre deosebire de condițiile de admisibilitate a sesizării în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile circumscrise prevederilor art. 519 din Codul de procedură civilă, în procedura reglementată de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024 nu mai este prevăzută condiția noutății chestiunii de drept ce se solicită a fi lămurită.

42. Verificând îndeplinirea condițiilor subsumate prevederilor art. 1 alin. (1) și (3) și art. 2 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024, se constată că procesul în care a fost formulată sesizarea inițială are ca obiect obligarea părților la recunoașterea vechimii în funcția didactică de profesor și la plata salariului corespunzător tranșei de vechime 15-20 de ani de la data încadrării în funcția de profesor debutant, pe toată durata raporturilor contractuale.

43. Pretențiile deduse judecății se circumscriu unor drepturi de natură salarială ale personalului plătit din fonduri publice, în sensul art. 1 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024; astfel, în considerarea scopului Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 62/2024, sintagma „drepturi de natură salarială” trebuie interpretată extensiv, astfel încât să includă toate drepturile atașate raporturilor de serviciu sau de muncă, în condițiile în care angajatul este plătit din fonduri publice.

44. Cauza în care a fost formulată sesizarea se află în primă instanță, pe rolul unui complet de judecată din cadrul Tribunalului Alba — Secția I civilă.

45. În ceea ce privește condiția existenței unei chestiuni de drept, în lipsa unei definiții legale a noțiunii, în jurisprudența Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept formată în aplicarea art. 519 din Codul de procedură civilă s-a statuat în mod constant că, pentru a se putea discuta de existența unei chestiuni de drept, este necesar ca problema de drept antamată „să necesite cu pregnanță a fi lămurită, să prezinte o dificultate suficient de mare, în măsură să reclame intervenția instanței supreme în scopul rezolvării de principiu a chestiunii de drept și al înlăturării oricărei incertitudini care ar putea plana asupra securității raporturilor juridice deduse judecății” (spre exemplu, Decizia nr. 10 din 4 aprilie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 393 din 23 mai 2016, și Decizia nr. 70 din 23 octombrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1112 din 11 decembrie 2023).

46. Noul act normativ reprezentat de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024 a preluat sintagma utilizată în cuprinsul art. 519 din Codul de procedură civilă referitoare la existența chestiunii de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, aceasta regăsindu-se în cuprinsul art. 2 alin. (1) din ordonanța de urgență menționată.

47. De altfel, în preambulul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 62/2024 s-a ținut seama de „faptul că măsurile legislative propuse pot influența pozitiv activitatea instanțelor judecătorești, în condițiile în care, încă dintr-o etapă incipientă, s-ar asigura clarificarea unor chestiuni dificile de drept”.

48. În consecință, jurisprudența consolidată în legătură cu această condiție de admisibilitate rămâne de actualitate și sub imperiul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 62/2024, prin care s-a urmărit asigurarea unei practici judiciare unitare, care să elimine diferențierile în materia stabilirii/plății drepturilor salariale ale personalului plătit din fonduri publice (Decizia nr. 71 din 11 noiembrie 2024 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1330 din 31 decembrie 2024).

49. Se cuvine subliniat că nu orice chestiune de drept poate fi supusă dezlegării prin acest mecanism de unificare jurisprudențială, ci numai aceea care ridică problema precarității textelor de lege, a caracterului lor dual și complex. În caz contrar, rolul instanței supreme ar deveni unul de soluționare

directă a cauzei aflate pe rol și ar neutraliza rolul constituțional al instanței legal învestite de a judeca în mod direct și efectiv procesul.

50. Chestiunea de drept supusă dezlegării nu se circumscrie însă exigențelor care să permită declanșarea mecanismului hotărârii prealabile, autorul sesizării nearătând în ce constă dificultatea interpretării, în contextul în care dispozițiile legale anterior citate nu sunt lacunare, incomplete și nici neclare, neargumentându-se riscul apariției unei practici judiciare neunitare.

51. Or, în preambulul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 62/2024 se face referire la „necesitatea identificării unor remedii procedurale eficiente care să asigure îndeplinirea dezideratului unei practici judiciare unitare în materia supusă reglementării”.

52. Autorul sesizării nu se confruntă cu o dificultate reală în interpretarea normelor de drept incidente, ci urmărește mai degrabă ca instanța supremă să verifice circumstanțele factuale și să aplice legea în scopul soluționării cauzei, cu toate că acest atribut intră și este necesar să rămână în sfera de competență a instanțelor judecătorești (Decizia nr. 55 din 13 septembrie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1102 din 19 noiembrie 2021, și Decizia nr. 31 din 24 aprilie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 693 din 28 iulie 2023, pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept).

53. Totodată, absența indicării elementelor de ambiguitate sau neclaritate a textelor, precum și punctul de vedere clar exprimat al instanței de trimitere relevă o solicitare de soluționare, în concret, a raportului dedus judecății.

54. Prin raportare la aceste exigențe, în urma evaluării elementelor sesizării formulate, se constată că problema ce se solicită a fi lămurită nu este susceptibilă de a primi o rezolvare de principiu printr-o hotărâre pronunțată în condițiile art. 2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024, atât timp cât nu vizează interpretarea *in abstracto* a dispozițiilor legale invocate, ci doar aplicarea acestora la cazul concret dedus judecății, în funcție de particularitățile speței rezultate din analiza materialului probator administrat, cu scopul de a se identifica soluția ce trebuie adoptată în dosarul aflat pe rolul Tribunalului Alba.

55. Din modul în care instanța de trimitere a formulat punctul de vedere asupra problemei de drept se constată că judecătorul nu se confruntă cu o veritabilă dificultate în interpretarea și aplicarea dispozițiilor legale în circumstanțele litigiului dedus judecății, aspect ce reiese din încheierea de sesizare, în care instanța de trimitere a interpretat normele legale în discuție, fără nicio dificultate, așa cum rezultă din expunerea făcută la capitolul V din prezenta decizie.

56. Se constată astfel că instanța de trimitere nu a avut nicio dificultate în interpretarea art. 10 din Legea-cadru nr. 153/2017 și nici nu a arătat argumentele pentru care consideră că problema de drept în discuție este susceptibilă a da naștere unor interpretări diferite. În contextul în care din cuprinsul încheierii de sesizare nu rezultă care ar fi dilema instanței de trimitere cu privire la alte posibile interpretări ale cadrului legal și nici obstacolele întâmpinate în îndeplinirea obligației de a aplica norma legală în litigiul cu care este investită, se impune concluzia că problema de drept supusă interpretării nu ridică o reală dificultate, neexistând riscul apariției unei practici neunitare, de natură să justifice intervenția instanței supreme.

57. În considerarea argumentelor expuse, constatând că nu este îndeplinită cerința de admisibilitate vizând existența unei veritabile probleme de drept, având un grad ridicat de dificultate care să justifice pronunțarea unei hotărâri prealabile în condițiile art. 2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024, prin care Înalta Curte să dea o rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată, se impune soluția de respingere ca inadmisibilă a sesizării.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

D E C I D E:

Respinge, ca inadmisibilă, sesizarea formulată de Tribunalul Alba — Secția I civilă în Dosarul nr. 873/107/2023*, privind lămurirea următoarei chestiuni de drept:

Dacă perioada în care o persoană cu studii superioare absolvite în România și-a desfășurat activitatea în calitate de cadru didactic într-o țară din afara Uniunii Europene cu care România nu are încheiat un/o acord/convenție/tratat cu privire la recunoașterea vechimii în muncă potrivit acestei specialități poată fi luată în calcul pentru acordarea gradației corespunzătoare funcției, conform art. 10 din Legea-cadru nr. 153/2017, în vederea acordării drepturilor salariale și în raport cu această vechime?

Obligatorie, potrivit art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 27 octombrie 2025.

VICEPREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

MARIANA CONSTANTINESCU

Magistrat-asistent,
Ileana Peligrad

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; 012329
C.I.F. RO427282, IBAN: RO55RNCB0082006711100001 BCR
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 DTCPMB (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, www.monitoruloficial.ro

Relații cu publicul: șos. Panduri nr. 1, bloc P33, sectorul 5, București; 050651.
Tel. 021.401.00.73, 021.401.00.78/79/83.

Pentru publicări, încărcăți actele pe site, la: <https://www.monitoruloficial.ro>, secțiunea Publicări.

